

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	9
1 De verschooling van het onderwijs aan jonge kinderen	15
Inleiding	15
Voor- en vroegschoolse educatie	17
Het debat rond programmagericht onderwijs	21
Het vroege leren	24
Ontwikkelingsvariatie	29
Aandacht voor de eigen positie en identiteit van jonge kinderen	32
Inzicht in de ontwikkelingsprocessen van jonge kinderen	36
2 De denk- en belevingswereld van jonge kinderen	39
Inleiding	39
De kleine ontdekkingsreiziger	41
De interactie tussen kinderen en hun omgeving	44
Ervaringen ordenen in scripts	48
Het egocentrische kind?	50
Theory of mind	51
De mogelijkheden van jonge kinderen	56
3 De communicatiemiddelen van jonge kinderen	59
Inleiding	59
Fantasiespel	61
Verhalen	69
Kunstzinnige uitingsvormen	74
Creativiteit en expressie	78
De wereld van jonge kinderen	82

4 De interactie tussen volwassenen en jonge kinderen	85
Inleiding	85
Een basishouding voor communicatie	87
Gesprekken	89
Een actieve interactie tijdens het spelen en onderzoeken	94
Verbondenheid: de werkwijze van Vivian Gussin Paley	98
Hoe jonge kinderen ontdekken en onderzoeken in de scholen van Reggio Emilia	103
Een pedagogiek van kijken en luisteren	109
5 Spelen en onderzoeken in de praktijk	113
Inleiding	113
Ruim baan voor het vrije spel	115
Een betekenisvolle, uitdagende omgeving	121
Het fantasiespel: observeren en begeleiden	129
Kinderen spelen hun eigen verhaal	143
Verwondering, vragen stellen en onderzoeken	150
Literatuur	168